

Mjölby kommun, Arbetsutskott 2025-02-24

§ 36

Diarienummer: KS/2024:281

Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll - remiss**Bakgrund**

Regeringen efterfrågar synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80).

Utredningen har i de delar som redovisas i slutbetänkandet haft i uppdrag att se över delar av regelverket kopplat till återvändande och föreslå åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten för den som har ett verkställbart beslut om avvisning eller utvisning. Utredningen har också haft i uppdrag att göra en översyn av regelverket för inre utlänningskontroller.

Sammanfattning

Utredningens förslag kan påverka kommunen både på strukturell och individnivå. Om färre personer utan laglig uppehållsrätt uppehåller sig i kommunen kan risken för utnyttjandet av, och övergrepp mot, människor i utsatta situationer med anledning av ovanstående, antas minska. Även olaglig exploatering, som svartarbete, och andra kriminella handlingar kan antas minska. Det kan även bidra till minskning av den organiserade brottsligheten och med det en upplevelse av ökad trygghet i samhället genom ett tydligare regelverk samt stärka myndigheternas möjligheter att upprätthålla dessa.

Förslaget om sekretessbrytande uppgiftsskyldighet omfattar inte skolan och socialtjänsten, vilket tydliggör ansvarsfördelningen mellan myndigheter. Detta kan underlätta deras grundläggande uppdrag men också skapa etiska och praktiska utmaningar.

En risk med förslaget är att enskilda individer kan komma att uppleva en ökad känsla av osäkerhet och stress, vilket i sin tur kan ha negativa effekter på den psykiska hälsan. En sådan utveckling skulle potentiellt sätt kunna leda till minskad tillit till kommunens verksamheter, försämrad skolnärvaro vilket kan påverka integration och social sammanhållning i kommunen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-02-05

Slutbetänkande av Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet, SOU 2024:80, Stockholm 2024

Remittering av betänkandet Vissa åtgärder för stärkt

återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80) daterad 2024-12-12

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

1. Arbetsutskottet överlämnar ärendet till kommunstyrelsen för beslut.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Regeringskansliet
Akten

Kommunstyrelsens förvaltning

Datum 2025-02-05
Diarienummer KS/2024:281Handläggare
Carina Brofeldt
Telefon 010-234 51 56

Kommunstyrelsen

Betänkande Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80) – remissvar från Mjölby kommun**Bakgrund**

Regeringen efterfrågar synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80).

Utredningen har i de delar som redovisas i slutbetänkandet haft i uppdrag att se över delar av regelverket kopplat till återvändande och föreslå åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten för den som har ett verkställbart beslut om avvísning eller utvisning. Utredningen har också haft i uppdrag att göra en översyn av regelverket för inre utlänningskontroller.

Sammanfattning

Utredningens förslag kan påverka kommunen både på strukturell och individnivå. Om färre personer utan laglig uppehållsrätt uppehåller sig i kommunen kan risken för utnyttjandet av, och övergrepp mot, människor i utsatta situationer med anledning av ovanstående, antas minska. Även olaglig exploatering, som svartarbete, och andra kriminella handlingar kan antas minska. Det kan även bidra till minskning av den organiserade brottsligheten och med det en upplevelse av ökad trygghet i samhället genom ett tydligare regelverk samt stärka myndigheternas möjligheter att upprätthålla dessa.

Förslaget om sekretessbrytande uppgiftsskyldighet omfattar inte skolan och socialtjänsten, vilket tydliggör ansvarsfördelningen mellan myndigheter. Detta kan underlätta deras grundläggande uppdrag men också skapa etiska och praktiska utmaningar.

En risk med förslaget är att enskilda individer kan komma att uppleva en ökad känsla av osäkerhet och stress, vilket i sin tur kan ha negativa effekter på den psykiska hälsan. En sådan utveckling skulle potentiellt sätt kunna leda till minskad tillit till kommunens verksamheter, försämrad skolnärvaro vilket kan påverka integration och social sammanhållning i kommunen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-02-05

Slutbetänkande av Utredningen om stärkt återvändandeverksamhet, SOU 2024:80, Stockholm 2024

Remittering av betänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80) daterad 2024-12-12

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-02-05
Diarienummer KS/2024:281

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen lämnar remissvar i enlighet med bilagt förslag till yttrande.

—
Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Regeringskansliet
Akten

Beskrivning av ärendet

Utredningen föreslår en ny sekretessbrytande uppgiftsskyldighet i utlänningslagen (2005:716). Förslaget har utformats utifrån fyra grundläggande utgångspunkter.

Uppgiftsskyldigheten föreslås inträda när det finns anledning för en myndighet att anta en utlänning inte har rätt att vistas i Sverige. Antagandet ska grunda sig på uppgifter som den utlämnande myndigheten förfogar över. Uppgifterna ska lämnas på eget initiativ. De uppgifter som ska lämnas ska typiskt sett vara sådana som behövs för ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna verkställas och utföra inre utlänningskontroll. Uppgifterna ska lämnas till Polismyndigheten som får lämna vidare till Migrationsverket eller Säkerhetspolisen.

En skyldighet att på eget initiativ lämna viss uppgifter föreslås gälla för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten bör omfattas av skyldigheten att lämna ut uppgifter på begäran av en verkställande myndighet. Uppgifterna ska omfatta både offentliga och sekretessbelagda uppgifter.

Utredningen föreslår att hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten inte omfattas av uppgiftsskyldigheten då det bedöms svårt att förena med deras uppdrag samt medföra hälsorisker vilket kan leda till orimliga effekter för enskilda.

Utredningen föreslår ändringar i bestämmelserna som reglerar de grundläggande krav som måste vara uppfyllda för att en åtgärd ska få vidtas vid inre utlänningskontroll.

Vissa ändringar föreslås i bestämmelser som reglerar förutsättningarna för att omhänderta pass eller andra identitetshandlingar.

Utredningen föreslår tydligare regler om beräkningen av den tid som utlänning är skyldig att kvarstanna för utredning. Vidare föreslår utredningen ytterligare befogenheter för att klarlägga en utlännings identitet

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-02-05
Diarienummer KS/2024:281

samt att det införs bestämmelser som gör det möjligt att omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning.

Ytterligare befogenheter föreslås för att kroppsvisitera en utlänning. Utökad användning föreslås av fingeravtryck och fotografier samt utökade möjligheter upptagning och lagring. Det föreslås en sänkt åldersgräns för att ta upp fingeravtryck från 14 till sex år. Utredningen föreslår att det ska införas en möjlighet att ta upp fingeravtryck och fotografi från den som har uppehållstillstånd i Sverige i vissa ärenden om svenskt medborgarskap i syfte att verifiera hans eller hennes identitet. Nya möjligheter ges till verifiering vid identitetskontroll. För att utredningens förslag ska få avsedd effekt krävs att uppgifterna i Migrationsverkets register får användas för fler ändamål än idag. Nya regler om gallring av uppgifter föreslås.

Utredningen föreslår att säkerhetspolisen ska få medges direktåtkomst till Migrationsverkets register över fotografier och fingeravtryck för att utföra vissa uppgifter.

Utredningen lämnar inte något förslag om utökning av användningen av dna i utlänningsärenden bland annat då behandling av dna blir mer resurskrävande och mindre effektiv än behandling av fingeravtryck och fotografier.

Utredningen föreslår att det ska införas regler om verkställighetshinder i utlänningslagen som innebär att ett beslut om avvisning eller utvisning inte får verkställas när en utlänning är misstänkt för brott men inte är åtalad för brottet under tiden som en förundersökning pågår. Det föreslås att hinder mot att verkställa ett beslut om avvisning eller utvisning ska förelägga från det att frågan om utlämning eller överlämnande för brott uppkommer och tills dess fråga har prövats slutligt.

Utredningen föreslår att det ska införas en möjlighet att förordna ett offentligt biträde på utlänningsbegäran i samband med ett överklagande av polismyndighetens beslut om avvisning om det inte är uppenbart att överklagandet inte kommer att bifallas.

Utredningen föreslår en ny lag som ger möjlighet att med tvång provta en utlänning för vissa sjukdomar i syfte att kunna verkställa ett beslut om avvisning, utvisning eller överföring.

Förslagen som rör inre utlänningskontroll kan förväntas leda till att fler kontroller utförs och att de blir mer träffsäkra. På så sätt kan fler utlänningar som saknar rätt att visas i Sverige påträffas och avvisas eller utvisas från landet. Förslagen utökar verkställande myndigheters möjligheter att få information om och att vidta åtgärder för att klarlägga en utlännings identitet. Det medför att fler beslut om avvisning och utvisning kan fattas och verkställas.

Ett effektivt återvändande är dock beroende av flera samverkans faktorer och utredningens förslag kan därför inte ses isolerade. Utredningens förslag ger de verkställande myndigheterna fler och mer träffsäkra verktyg. Utredningen bedömer att förslagen i flertalet fall inte kommer att medföra några direkta kostnadsökningar.

Tjänsteskrivelse

Datum 2025-02-05
Diarienummer KS/2024:281

Förslag till yttrande

Det konstateras att skolan och socialtjänsten inte omfattas av förslaget om en sekretessbrytande uppgiftsskyldighet. Detta innebär en tydligare gränsdragning och ansvarsfördelning till andra myndigheter, vilket kan ses som en fördel genom att fortsatt upprätthålla dessa verksamheters grundläggande uppdrag. Samtidigt kan det medföra praktiska och etiska utmaningar för kommunens personal, som kan hamna i situationer där deras arbete berör individer som omfattas av utredningens förslag, utan att själva vara skyldiga att rapportera uppgifter vidare.

Utredningens förslag bedöms kunna påverka kommunen på flera sätt, både på strukturell och individnivå. Om färre personer utan laglig uppehållsrätt uppehåller sig i kommunen kan risken för utnyttjandet av, och övergrepp mot, människor i utsatta situationer med anledning av ovanstående, antas minska. Även olaglig exploatering, som svartarbete, och andra kriminella handlingar kan antas minska. Det kan även bidra till minskning av den organiserade brottsligheten och med det en upplevelse av ökad trygghet i samhället genom ett tydligare regelverk samt stärka myndigheternas möjligheter att upprätthålla dessa.

En risk med förslaget är att enskilda individer kan komma att uppleva en ökad känsla av osäkerhet och stress, vilket i sin tur kan ha negativa effekter på den psykiska hälsan. En sådan utveckling skulle potentiellt sätt kunna leda till minskad tillit till kommunens verksamheter och en ovilja att söka stöd och hjälp från exempelvis socialtjänst och skola. För barn och unga kan en ökad oro kring familjens situation påverka skolgången genom sämre närvaro. Vidare kan rädslan för upptäckt leda till lägre deltagande i fritidsaktiviteter och föreningsliv, vilket kan påverka integration och social sammanhållning i kommunen.

Kommunstyrelsens förvaltning

Andreas Capilla
Kommundirektör

Carina Brofeldt
Biträdande kommundirektör

Justitiedepartementet
Enheten för migrationsrätt

Remittering av betänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80)

Remissinstanser

1. Akademiker i Staten (Saco-S)
2. Arbetsförmedlingen
3. Arbetsgivarverket
4. Asylrättscentrum
5. Barnombudsmannen
6. Borlänge kommun
7. Boxholms kommun
8. Burlöv kommun
9. Diskrimineringsombudsmannen
10. Domstolsverket
11. Eda kommun
12. Ekobrottsmyndigheten
13. Eskilstuna tingsrätt
14. Falu kommun
15. Filipstads kommun
16. Flyktinggruppernas riksråd (FARR)
17. Folkhälsomyndigheten
18. Försäkringskassan
19. Förvaltningsrätten i Göteborg (migrationsdomstolen)

20. Förvaltningsrätten i Luleå (migrationsdomstolen)
21. Förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen)
22. Förvaltningsrätten i Stockholm (migrationsdomstolen)
23. Hovrätten över Skåne och Blekinge
24. Hällefors kommun
25. Institutet för mänskliga rättigheter
26. Integritetsskyddsmyndigheten
27. Jokkmokks kommun
28. Justitiekanslern
29. Jämställdhetsmyndigheten
30. Järfälla kommun
31. Kammarrätten i Stockholm (Migrationsöverdomstolen)
32. Kammarrätten i Sundsvall
33. Karlskrona kommun
34. Kommunal
35. Kriminalvården
36. Kronofogdemyndigheten
37. Kustbevakningen
38. Köpings kommun
39. Landsorganisationen i Sverige (LO)
40. Laxå kommun
41. Lidköpings kommun
42. Linköpings kommun
43. Ljungby kommun
44. Lunds universitet (Juridiska fakulteten)
45. Lysekils kommun
46. Länsstyrelsen i Blekinge län
47. Länsstyrelsen i Dalarna län
48. Länsstyrelsen i Gotlands län
49. Länsstyrelsen i Skåne län

50. Länsstyrelsen i Stockholms län
51. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
52. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
53. Malmö kommun
54. Migrationsverket
55. Mjölby kommun
56. Myndigheten för delaktighet
57. Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR/S,P,O)
58. Pensionsmyndigheten
59. Piteå kommun
60. Polismyndigheten
61. Region Norrbotten
62. Region Skåne
63. Region Stockholm
64. Region Örebro län
65. Riksarkivet
66. Riksdagens ombudsmän
67. Rädda barnen
68. Rättsmedicinalverket
69. Salems kommun
70. Seko Service- och kommunikationsfacket
71. Skatteverket
72. Socialstyrelsen
73. Statens skolinspektion
74. Statens skolverk
75. Statskontoret
76. Stockholms universitet (Juridiska fakulteten)
77. Strängnäs kommun
78. Sundsvalls kommun
79. Sundsvalls tingsrätt

80. Svea hovrätt
81. Svenska kyrkan
82. Svenska Röda Korset
83. Sveriges advokatsamfund
84. Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)
85. Sveriges ambassad i Bogotá
86. Sveriges ambassad i Nairobi
87. Sveriges generalkonsulat i Istanbul
88. Sveriges Kommuner och Regioner
89. Sveriges Läkarförbund
90. Sveriges Lärare
91. Sveriges Stadsmissioner
92. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden
93. Säkerhetspolisen
94. Södertälje kommun
95. Tanums kommun
96. Tierps kommun
97. Tingsryds kommun
98. Tjänstemännens centralorganisation (TCO)
99. Tranås kommun
100. Tullverket
101. UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna
102. Utbetalningsmyndigheten
103. Vårdförbundet
104. Västra Götalandsregionen
105. Åklagarmyndigheten
106. Åre kommun
107. Älvkarleby kommun
108. Ödeshögs kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Justitiedepartementet **senast den 12 mars 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till ju.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till ju.L7@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Ju2024/02572 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av betänkandet via ett [beställningsformulär hos Elanders Sverige AB](#).

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Anna Westling
Ämnesråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com